

İlkokul Öğretmenlerinin Obeziteye Karşı Önyargı Durumları ve İlişkili Faktörler

Prejudices of Primary School Teachers Against Obesity and Related Factors

Eray GÖLBAŞI^{1*}, Arda BORLU²

¹ Kırşehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Beslenme ve Diyet Polikliniği, Kırşehir, Türkiye

² Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Kayseri, Türkiye

* Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi

Özet

Amaç: Günümüzün önemli bir sağlık sorunu olan çocukluk çağı obezitesiyle mücadelede etkin rol oynayabilecek öğretmenlerin obezite önyargı durumlarının ortaya konulması önemlidir. Bu çalışmada Kırşehir il merkezindeki ilkokul öğretmenlerinin obezite önyargı durumları ve obez öğrencilere karşı yaklaşımlarının belirlenmesi amaçlandı.

Gereç ve Yöntemler: Tanımlayıcı kesitsel tipteki bu çalışmaya 200 ilkokul öğretmeni dahil edildi. Veriler anket formu aracılığıyla yüz yüze toplandı. Öğretmenlerin obezite önyargı durumları "GAMS-27 Obezite Önyargı Ölçeği" (OÖÖ) kullanılarak değerlendirildi. OÖÖ ölçeğinden alınan puanın artması obeziteye karşı önyargının artması anlamına gelmektedir. Tanımlayıcı bulgular sayı ve yüzdelere ifade edildi. Karşılaştırmalı analizlerde Pearson ki-kare, t testi ve tek yönlü ANOVA testi, post hoc analizlerde Duncan testi kullanıldı. $p < 0.05$ değerleri anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Öğretmenlerin yaş ortalaması 45.11 ± 7.75 olup, %52.0'si kadın, %93.5'i evliydi. Öğretmenlerin obezite önyargı ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 80.23 ± 11.37 'dir. Öğretmenlerin %2'si kendi ifadelerine göre kendilerini obeziteye karşı önyargılı olarak tanımlamaktaydı, OÖÖ'ye göre ise öğretmenlerin %35.5'i obeziteye karşı önyargılı, %49.0'i ise önyargıya eğilimliydi. Obez öğrencilerin ders durumu daha kötü olduğunu, arkadaşlık ilişkilerinde diğer öğrencilere göre daha kötü olduğunu beyan eden öğretmenlerin OÖÖ puanı daha düşükken, obez öğrencilerin kilolarından memnun olduğunu iddia eden öğretmenlerin OÖÖ puanı daha yüksekti. Öğrenciler sağlıksız bir yiyecek tükettiklerinde karışmayacağını beyan eden öğretmenlerin OÖÖ puan ortalamaları daha yüksekti. Öğretmenlerin hemen hemen tamamı öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenmelerinin sağlanması için sağlık profesyonelleriyle işbirliğine olumlu bakmaktaydı.

Sonuç: Öğretmenlerin çok azı kendilerinin obeziteye karşı önyargılı olduğunu ifade etmekle birlikte, büyük bir kısmı obeziteye karşı önyargılı veya önyargıya eğilimli olarak tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: İlkokul, Obez, Önyargı, Vücut ağırlığı damgalaması

Abstract

Objective: It is important to reveal the obesity bias of teachers who can play an active role in the fight against childhood obesity, which is an important health problem of today. In this study, it was aimed to determine the obesity prejudice status of primary school teachers in Kırşehir city center and their approaches towards obese students.

Material and Methods: 200 primary school teachers were included in this descriptive cross-sectional study. Data were collected face-to-face through a questionnaire. The obesity bias status of the teachers was evaluated by using the "GAMS-27 Obesity Bias Scale" (OBS). An increase in the score obtained from the OBS means an increase in the prejudice against obese people. Descriptive findings were expressed as numbers and percentages. Pearson chi-square, t-test and one-way ANOVA test were used for comparative analyses, and Duncan test was used for post hoc analyses. $p < 0.05$ values were considered significant.

Results: The mean age of the teachers was 45.11 ± 7.75 years, 52.0% were women and 93.5% were married. The mean score of the teachers from the OBS was 80.23 ± 11.37 . According to their own statements, 2% of the teachers defined themselves as prejudiced against the obese. Teachers who declared that obese students had a worse course status and that they were worse in friendships than other students had a lower OBS score, while teachers who claimed that they were satisfied with the weight of obese students had a higher OBS score. Teachers who declared that they would not interfere when students consume an unhealthy food had higher PSS score averages. Almost all of the teachers were positive about the cooperation with health professionals in order to ensure adequate and balanced nutrition of the students.

Conclusion: While few of the teachers stated that they were prejudiced against the obese, most of them were determined to be biased or prone to prejudice against the obese.

Keywords: Anti fat bias, Obese, Prejudice, Primary Schools

Yazışma Adresi: Arda BORLU Erciyes Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Kayseri, Türkiye

Telefon: 05054845107 **e-mail:** ardaborlu@gmail.com

ORCID No (Sırasıyla): 0000-0002-9118-038X, 0000-0002-1424-8037

Geliş tarihi: 19.06.2022

Kabul tarihi: 20.10.2022

DOI: 10.17517/ksutfd.1132897

GİRİŞ

Vücudun yağ kütlelerinin aşırı artışı olarak tanımlanan obezite, oluşumunda birçok faktörün rol oynadığı bir hastalıktır ve kardiyovasküler hastalıklar, 13 kanser türü, Tip 2 diabetes mellitus ve obstrüktif uyku apnesi gibi kronik solunum yolu hastalıkları dahil olmak üzere birçok kronik hastalıkla ilişkilidir (1-3). Tüm dünyada artışı devam eden obezite, önlenemez ölüme neden olan riskler arasında sigaradan sonra ikinci sırada yer almaktadır (4).

Fazla kilo ve obezite dünya genelinde yetişkinlerin yaklaşık %60' ını etkilemekteyken, yaklaşık her üç çocuktan biri de (erkeklerin %29'u ve kızların %27'si) fazla kilolu veya obezdir (5). "Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması-2010"ön çalışma raporuna göre; Türkiye'de 6-18 yaş çocuklarda obezite sıklığı %8.2 (erkeklerde %9.1, kızlarda %7.3), fazla kilolu olma sıklığı ise %14.3 şeklinde açıklanmıştır (6)

Modern toplumda, yanlış algılar genellikle medyada, okullarda, işyerlerinde ve hatta sağlık kurumlarında yaygın olarak obez bireylerin damgalanmasına neden olmaktadır (7). Bu damgalama obezite gelişiminde genetik, sosyoekonomik ve çevresel faktörlerin hepsinin rol oynadığına dair kanıtlar olmasına rağmen, obez bireylerin tembel, sorumsuz ve öz disiplinden yoksun olduğuna dair olumsuz inançlar içermektedir (8).

Vücut ağırlığına dair damgalama, olumsuz fizyolojik ve psikolojik sonuçlarla ilişkilidir ve önyargı ve ayrımcılığa yol açabilir (9). "Vücut ağırlığı damgalaması", geçerli sosyal normlara uygun vücut ağırlığı ve şekline uymayanların maruz kaldığı sosyal reddetme ve dışlama halidir (10-12). "Vücut ağırlığı damgalaması" Amerika Birleşik Devletleri'nde görülen ayrımcılıklar arasında 4. sıradadır (13).

Dünya Obezite Federasyonu tarafından 2018 Dünya Obezite Günü'nde başlatılan kilo damgasına son verme kampanyası, 2017 yılında DSÖ Avrupa Bölge Ofisinin yayınladığı ağırlık yanlılığı ve obezite damgalaması hakkındaki yayın gibi eylemlerle bu konuda farkındalığın artırılması ve kilo damgalamasının ortadan kaldırılması için yapılacak müdahaleler ve politika önerileri gündeme getirilmektedir (14,15). Bu girişimlerde özellikle "vücut ağırlığı damgalaması"nın obez bireylerin, yeme bozuklukları geliştirmelerine, kilo almalarına, obeziteye atfedilen birçok sağlık sorunu yaşamalarına neden olabileceği ve bu damgalamanın genellikle yabancılar değil arkadaşlar ve aile gibi yakın çevre tarafından yapıldığına ve bu damgalamanın bireyler tarafından içselleştirilebildiğine vurgu yapılmaktadır (16). Obez bireyler özellikle sağlık hizmet alımında ve eğitimleri sırasında da bu damgalanmaya maruz kalmaktadır (10,17-19). Çalışmalar obezite önyargısının çocukluktan başladığını ve bu önyargının zamanla

daha da kötü bir noktaya gittiğini göstermektedir (20). Öğretmenler, daha çok öğrencilerin okul yaşamında başarılı olabilmeleri için gerekli beceri ve bilgileri keşfetmeli ve motivasyonlarını sürdürmeye yardımcı olmalıdır (21). Okula başlayan bir çocuk aile ortamından ilk kez uzaklaşacak, yeni arkadaşlar edinecek, yeni bir sosyal çevreye sahip olacaktır. Anne-babanın olmadığı bu ortamda çocuk için rol model olan öğretmenin her tavrı, sözleri, davranışı çocuk için çok önemlidir (22). Öğretmenlerin obeziteye karşı önyargılı davranış ve tutumları obez çocuklarda kötü psikolojik etkilere neden olup kilo kontrollerini daha da zorlaştırabilir. Aynı zamanda öğretmenler çocuklar için eğitici ve rol model olma konularından dolayı obezite ile mücadelede de iyi bir paydaş da olabilirler.

Okul çağı çocuklarının yakın çevresinde yer alan, önemli bir otorite olan, çocukların kilo kontrolünde bilicli veya bilicisiz olarak, olumlu ya da olumsuz etkiler gösterebilecek olan öğretmenlerin obezite önyargı durumlarını ortaya koymak önemlidir. Öğretmenlerin obeziteye karşı önyargılı olmaları obez öğrencilerin hem kilo vermelerini olumsuz etkiliyor hem de eğitimlerinde eşitsizliğe maruz kalmalarına neden oluyor olabilir. Bu çalışmanın sonuçları çocukluk çağı obezitesiyle mücadelede, önemli bir paydaş olabilecek öğretmenlerin obezite önyargı durumlarını ve etkili faktörleri ortaya koyarak, bu alanda yeni politikalar geliştirilmesine yardımcı olacaktır. Öğretmenlerin obezite önyargı durumları hakkında literatürde çok az çalışma mevcuttur, çalışma bu konuda literatüre de katkı sağlayacaktır. Çalışmada Kırşehir il merkezindeki ilkokul öğretmenlerinin obezite önyargı durumunun ve obez öğrencilere karşı yaklaşımının belirlenmesi amaçlandı.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Tanımlayıcı kesitsel nitelikte olan tanımlayıcı bu çalışma, 1 Mart 2021-31 Ağustos 2021 tarihleri arasında Kırşehir ili merkezindeki ilkokullarda görev yapan öğretmenler ile yapıldı.

Araştırma Evreninin Seçimi ve Bireylerin Belirlenmesi

Araştırmanın evrenini Kırşehir il merkezindeki toplam 31 ilkokulda görev yapan 531 öğretmen oluşturmaktadır. Ulaşılmaması gereken en küçük örneklem büyüklüğü Epi-Info paket programı yardımıyla (obezite önyargısına sahip olma prevalansı daha önce yapılmış benzer bir çalışmada hesap edilmiş %21 değeri varsayılarak, %5 sapma ile %95 güven aralığında) 173 olarak hesaplandı (23), çalışmaya 200 öğretmenin alınmasına karar verildi. Kırşehir merkezdeki toplam 31 ilkokuldan 22 sinden 200 öğretmenin okul

öğretmen sayılarına oranlanarak hesaplanan dağılımı şu şekilde oldu; Öğretmen Ömer Aydın İlkokuldan 10, Öğretmen Ziya Kılıçözü İlkokulundan 6, Kırşehir Merkez İlkokulundan 8, Öğretmen Bedia-Köksal İlkokulundan 8, Hüsnü M. Özyeğin İlkokulundan 16, 30 Ağustos Zafer İlkokulundan 16, İnönü İlkokulundan 4, Ahi Evran İlkokulundan 4, Cumhuriyet İlkokulundan 20, Hürriyet İlkokulundan 12, İMKB Zernişan-Vakkas İlkokulundan 8, İMKB 23 Nisan İlkokulundan 4, Prof. Dr.Erol Güngör İlkokulundan 12, Süleyman Türkmani İlkokulundan 12, Sırrı Kardeş İlkokulundan 10, Aşıkpaşa İlkokulundan 6, Necatibey İlkokulundan 6, Şehit Dr. Ulucan Dayan İlkokulundan 8, 24 Aralık Atatürk İlkokulundan 4, Şehit Ömer Halisdemir İlkokulundan 8, Özel Kırşehir İlkokulundan 12, Özel Bil İlkokulundan 6. Okullarda anketlerin yapılacağı öğretmenler basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçildi. 9' dan az öğretmeni olan 9 okul araştırmaya dahil edilmedi. Okullardan hangi öğretmenlerin çalışmaya dahil edileceği basit randomize yöntemle belirlendi. Araştırmaya katılması teklif edilen öğretmenlerin hepsi çalışma için gönüllü oldu.

Veri Toplama Yöntemi

Veriler 1 Mart 2021- 31 Ağustos 2021 tarihleri arasında araştırmacı (E.G) tarafından anket formu aracılığıyla yüz yüze görüşülerek toplandı. Verilerin toplanmasında kullanılan anket formu iki bölümden oluşuyordu, ilk bölümde öğretmenlerin sosyodemografik özelliklerini ve obez öğrenciler hakkındaki düşüncelerini sorgulayan sorular, ikinci bölümde ise OÖÖ vardı. Anket formunda ölçeğe ilave araştırmacılar tarafından hazırlanan 32 soru ile birlikte toplam 59 soru bulunmaktadır. GAMS-27 OÖÖ, 2015 yılında Ercan A ve ark ları tarafından geliştirilmiştir (24). 27 sorudan oluşan ölçekte her bir ölçek maddesi "kesinlikle katılıyorum", "katılıyorum", "kararsızım", "katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum" şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçekteki olumlu maddeler "kesinlikle katılıyorum" seçeneğinden başlamak üzere 5'den 1'e doğru; olumsuz maddeler ise "kesinlikle katılıyorum" seçeneğinden başlamak üzere 1'den 5'e doğru puanlanmıştır. Ölçek sorularından 12 maddede olumlu (2, 4, 7, 10, 11, 14, 15, 17, 20, 22, 25, 27), 15 maddede ise olumsuz (1, 3, 5, 6, 8, 9, 12, 13, 16, 18, 19, 21, 23, 24, 26) ifade yer almaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan minimum 27, maximum 135'tir (24). OÖÖ ölçeğinden alınan puanların artması obezlere karşı önyargının artması anlamına gelmektedir. Toplam puana göre bireylerin obezite önyargı düzeyleri şu şekilde belirlenmektedir: 68 puan ve altı önyargısız, 68.01-84.99 puan arası önyargıya eğimli, 85 puan ve üstü önyargılı. BKİ hesaplanırken vücut ağırlığı/(boy uzunluğu x boy uzunluğu) formülü kullanıldı. BKİ'ye göre vücut ağırlığı değerlendirilmesi

DSÖ'nün sınıflamasına göre 18.5 altı zayıf, 18.5-24.99 normal, 25.0-29.99 arası fazla kilolu, 30.0 ve üstü şişman olarak kabul edildi (25).

Araştırma için Erciyes Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 23.09.2020 tarih ve 2020/475 karar numarası ile etik izin alınmıştır, Kırşehir İl Millî Eğitim Müdürlüğünden idari izin ve katılımcılardan onam alındı. Çalışma Helsinki Bildirgesi prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin İstatistiksel Olarak Değerlendirilmesi

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde IBM SPSS Statistics 22 programı kullanıldı. Tanımlayıcı bulgular sayı ve yüzdelerle ifade edildi. Verilerin dağılımının normalliğini göstermek üzere çarpıklık ve basıklık değerleri +1.5-1.5 arasında bulundu ve veriler normal dağılıma uygun kabul edildi (26) Karşılaştırmalı analizlerde, t testi ve tek yönlü ANOVA testi, post hoc analizlerde Duncan testi kullanıldı. İstatistik analizlerde $p < 0.05$ değerleri anlamlı kabul edildi.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Çalışmanın tek bir ilde görev yapan öğretmenlerde gerçekleştirilmiş olması, sonuçlarının genellenemez olması çalışmanın kısıtlılığdır.

BULGULAR

Öğretmenlerin yaş ortalaması 45.11 ± 7.75 olup, %52.0'si (n=104) kadın, %93.5'i (n=187) evliydi. Öğretmenlerin sosyodemografik ve mesleki özellikleri **Tablo 1**'de gösterildi.

Öğretmenlerin obezite önyargı ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 80.22 ± 11.37 idi. Öğretmenlerin %98.0'i kendilerini obez öğrencilere karşı önyargısız olarak tanımlamıştı, obezite önyargı ölçeğine göre ise öğretmenlerin %15.5'i obezlere karşı önyargısızdı. Öğretmenlerin obez öğrencilere karşı önyargılı olup olmadığını düşünme durumları ve OÖÖ'ye göre obezite önyargı durumları **Tablo 2**'de gösterilmiştir.

Öğretmenlerin kendi beyanlarına göre hesaplanan BKİ'lerine göre ağırlık durumları; %58.0'i (n=116) normalin üstü, %41.0'i normal, %1.0'i ise zayıf şeklindeydi. Öğretmenlerin %4.0'ü (n=8) kendisini zayıf, %78.5'u (n=157) kendisini normal, %17.5'u (n=35) ise kendisini normalin üstünde kilolu olarak gördüğü belirtmişti.

Öğretmenlerin obez öğrencilerle diğer öğrenciler arasındaki ders başarı durumları hakkındaki düşünceleri sorulduğunda; obez öğrencilerin ders durumu-

Tablo 1. Öğretmenlerin sosyodemografik ve mesleki özellikleri

Özellikler (n=200)	Sayı	%
Cinsiyet		
Erkek	96	48.0
Kadın	104	52.0
Yaş		
30 yaş ve altı	4	2.0
31-45 yaş	97	48.5
46-60 yaş	96	48.0
61 yaş ve üstü	3	1.5
Medeni durum		
Evli	187	93.5
Evli değil	13	6.5
Eğitim durumu		
Üniversite	178	89.0
Lisansüstü	22	11.0
Kendi beyanına göre ekonomik durumu		
Kötü	8	4.0
Orta	81	40.5
İyi	111	55.5
Çocuk sahibi olma durumu		
Çocuk sahibi olmayan	18	9.0
Çocuk sahibi olan	182	91.0
Çocuk sahibi olanların sahip olduğu çocuk sayısı (n=182)		
1	27	14.8
2	116	63.7
3	37	20.3
4	2	1.2
Görevi		
Sınıf öğretmeni	183	91.5
Branş öğretmeni	17	8.5
Branş öğretmenlerinin dağılımı (n=17)		
İngilizce	7	41.2
Rehberlik	9	52.9
Özel eğitim	1	5.9
Sınıf öğretmenlerinin okuttuğu sınıf (n=183)		
1.sınıf	37	20.2
2.sınıf	46	25.1
3.sınıf	54	29.5
4.sınıf	46	25.2
Meslekteki çalışma süresi		
10 yıl ve altı	14	7.0
11-15 yıl	37	18.5
16-20 yıl	35	17.5
20 yıl üstü	114	57.0

Tablo 2. Öğretmenlerin obez öğrencilere karşı önyargılı olup olmadığını düşünme durumları ve Obezite Önyargı Ölçeği'ne göre obezite önyargı durumları

Özellikler (n=200)	Sayı	%
Obez öğrencilere karşı önyargılı olup olmadığını düşünme durumu		
Önyargılıyım	4	2.0
Önyargısızım	196	98.0
Obezite Önyargı Ölçeği'ne göre obezite önyargı durumu		
Önyargısız	31	15.5
Önyargıya eğimli	98	49.0
Önyargılı	71	35.5

nu daha iyi olduğunu söyleyenler %10.5 (n=21), daha kötü olduğunu söyleyenler %16.5 (n=33), fark olmadığını söyleyenler ise %73.0 (n=146) idi. Öğretmenlerin %42.0'si (n=84) obez öğrencilerin diğer öğrencilere göre arkadaşlık ilişkilerinin daha iyi olduğunu, %41.0'i (n=82) fark olmadığını, %17.0'si (n=34) ise kötü olduğunu düşünmekteydi.

Öğretmenlere göre, obez öğrencilerin %38.5'i (n=77) kendi fazla kilolarının farkında değilken, %26.5'i (n=53) fazla kilolarından memnun, %35.0'i (n=70) ise kilolarından memnun değildi.

Öğretmenlerin %3.0'ü (n=6) öğrencilerini sağlıksız bir yiyecek tüketirken gördüklerinde herhangi bir tepki vermeyeceklerini, %97.0'si (n=194) ise sözlü olarak uyaracaklarını ya da tüketmemesini sağlayacaklarını beyan etti.

Öğretmenlerin %19.5'u (n=39) öğrencilerinin ağırlık durumunu takip etmediklerini, %80.5'i (n=161) ise takip ettiğini ifade etti. Öğretmenlerin %16.0'si (n=32) öğrencilerinin beslenme durumlarını takip etmediklerini beyan etti. Öğretmenlerin %4.0'ü (n=8) çoğu öğrencinin yeterli ve dengeli beslendiğini, %96.0'si (n=192) ise çoğu öğrencinin yeterli ve dengeli beslenmediğini düşündüğünü söyledi.

Öğretmenlere okul çağı çocuklarında obezitenin en önemli sebebi sorulduğunda; %75.0'i (n=150) dengesiz beslenme, %19.5'i (n=39) hareketsizlik, %1.0'i (n=2) göre hastalık, %4.5'i (n=9) ise genetik olarak ifade etti.

Öğretmenlerin sosyodemografik özelliklerine ve kendi vücut ağırlıklarına göre ölçekten aldıkları puanlar arasında fark yoktu (**Tablo 3**).

Öğretmenlerin obez öğrencilerle diğer öğrenciler arasındaki ders başarı durumları hakkındaki düşünceleri, diğer öğrenciler arasındaki arkadaşlık ilişkileri hakkında düşünceleri, obez öğrencilerin kendi kilolarından memnuniyet durumları hakkında düşünceleri ile OÖÖ puan ortalamaları arasında anlamlı farklar

Tablo 3. Öğretmenlerin bazı özelliklerine göre Obezite Önyargı Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması

Değişken	Puan ortalaması	Standart sapma	p
Cinsiyet			
Erkek	80.833	10.393	0.068
Kadın	79.663	12.228	
Eğitim Durumu			
Üniversite	79.865	11.157	0.472
Lisansüstü	83.136	12.889	
Medeni durum			
Evli	79.807	11.319	0.769
Evli değil	85.000	10.623	
Yaş			
45 yaş ve altı	78.653	10.983	0.456
46 yaş ve üstü	81.828	11.590	
Meslekteki çalışma süreleri			
10 yıl ve altı	77.642	12.425	0.535
11-15 yıl	80.378	10.149	
16-20 yıl	78.200	11.821	
21 yıl ve üstü	81.114	11.497	
Çocuk sahibi olma durumu			
Evet	80.329	11.269	0.461
Hayır	79.166	12.654	
Ekonomik durum			
İyi	79.315	11.681	0.072
Orta	81.382	10.304	
Kötü	81.125	16.991	
Eğitim verdiği sınıf			
1	77.054	11.860	0.136
2	79.369	11.980	
3	82.092	10.571	
4	81.913	11.165	
BKİ' ye göre kendi ağırlık durumu			
Şişman değil	86.500	10.696	0.054
Şişman	78.207	11.705	

BKİ: Beden Kitle İndeksi

bulundu (Tablo 4). Obez öğrencilerin ders durumu daha kötü olduğunu, arkadaşlık ilişkilerinde diğer öğrencilere göre daha kötü olduğunu beyan eden öğretmenlerin OÖÖ puanı daha düşükken, obez öğrencilerin kilolarından memnun olduğunu iddia eden öğretmenlerin OÖÖ puanı daha yüksekti. Öğretmenlerin öğrencilerin sağlıksız bir yiyecek tükettiklerini gördüklerinde verdiklerini söyledikleri tepki ile OÖÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulundu. Öğrenciler sağlıksız bir yiyecek tükettiklerinde karışmayacağını beyan eden öğretmenlerin OÖÖ puan ortalamaları daha yüksekti.

Öğretmenlerin %35.5'i (n=71) daha önce beslenme konusunda eğitim aldığını beyan etti. Daha önce eğitim almayan %64.5 (n=129) oranındaki öğretmenlerden ise %72.1'i (n=93) beslenme eğitimi almak istediğini beyan etti. Öğretmenlerin, öğrencilerin beslenme eğitimi almalarına olumlu olarak bakanların oranı ise %99.5 (n=199) olarak saptandı.

Öğretmenlerin %93.5'i öğrencileri yeterli ve dengeli beslenmelerinin sağlanması konusunda sağlık profesyonelleriyle işbirliğine olumlu baktığını beyan etti (Tablo 5).

Tablo 4. Öğretmenlerin öğrencilerle ilgili bazı davranışları ve düşüncelerine göre Obezite Önyargı Ölçeği puan ortalamaları

Değişken	Puan ortalaması	Standart sapma	p
Kendi ağırlık durumu hakkındaki düşüncesi			
Zayıf	74.500	10.717	0.148
Normal	80.777	11.460	
Şişman	79.057	10.954	
Obez öğrencilerle diğer öğrenciler arasındaki ders başarı durumları hakkındaki düşünceleri			
Daha iyi	84.047	10.571	0.002
Fark yok	81.006	10.893	
Daha kötü*	74.333	12.182	
Obez öğrencilerle diğer öğrenciler arasındaki arkadaşlık ilişkileri hakkında düşünceleri			
Daha iyi	82.547	11.263	0.003
Fark yok	80.109	11.114	
Daha kötü*	74.764	10.628	
Obez öğrencilerin kendi kilolarından memnuniyet durumları hakkındaki düşünceleri			
Öğrenciler kilolarından memnun değil	77.985	11.523	0.015
Fazla kiloları olduğunun farkında değil	79.753	11.238	
Öğrenciler kilolarından memnun*	83.867	10.651	
Obez öğrencilerine fazla kilolarını vermeleri hakkındaki davranışları			
Sözel olarak uyarırım	79.555	11.119	0.521
Kilo vermeleri için yardımcı olmaya çalışırım	80.460	11.585	
Hiçbir şey yapmam	84.833	11.303	
Öğrencilerin beslenme durumu takip etme			
Sadece kilolu olanlarınkini takip ederim	76.000	13.469	0.159
Sadece çok zayıf olanlarınkini takip ederim	78.000	8.648	
Hem zayıf hem de kilolu olanlarınkini takip ederim	81.214	10.716	
Hiçbirini takip etmem	76.000	13.734	
Öğrencilerin sağlıksız bir yiyecek yediğini gördüğündeki vereceği tepki			
Sözel olarak uyarırım	79.541	11.069	0.033
Yemesine engel olurum	85.421	12.144	
Karışmam*	92.000	19.970	
Obez öğrencilere karşı kendi önyargı durumlarını değerlendirme			
Önyargılıyım (4 kişi)	74.000	8.124	0.584
Önyargısızım	80.352	11.407	
Öğrencilerin gözlemsel olarak ağırlıklarını takip etme durumu			
Takip ederim	80.043	11.681	0.167
Takip etmem	80.974	10.095	
Öğrencilerin yeterli ve dengeli beslendiklerini düşünme durumu			
Yeterli ve dengeli besleniyorlar	82.875	8.659	0.353
Yeterli ve dengeli beslenmiyorlar	80.114	11.474	
Öğrencilerde obezitenin en önemli nedeni			
Dengesiz beslenme	79.760	10.612	0.074
Hareketsizlik	80.384	13.538	
Beslenme konusunda daha önce bir eğitim alma durumu			
Evet	82.140	10.665	0.479
Hayır	79.170	11.657	
Beslenme konusunda eğitim almayı isteme durumu			
Evet	78.268	11.717	0.810
Hayır	81.500	11.292	
Öğretmenlerin obezite konusunda sağlık profesyonelleri ile işbirliği yapmayı isteme durumu			
Evet	80.021	11.496	0.454
Hayır	83.153	9.272	

*: farkın kaynaklandığı grup

Tablo 5. Öğretmenlerin öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenmelerinin sağlanması konusunda sağlık profesyonelleriyle işbirliğine bakış açılarına göre dağılımı

Özellikler (n=200)	Sayı	%
Öğretmenlerin sağlık profesyonelleriyle işbirliğine bakış açısı durumunun dağılımı		
Olumlu	187	93.5
Olumsuz	13	6.5

TARTIŞMA

İlkokul öğretmenlerinin obez öğrencilere karşı yaklaşım ve obezite önyargı durumlarının belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada 200 öğretmenin GAMS-27 ölçeği değerlendirme sonucuna göre, öğretmenler arasında obezlere karşı önyargılı olanların oranı %35.5, önyargıya eğilimlilerin oranı %49.0, önyargısız olanların oranı da %15.5 olarak bulundu. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin çoğu (%84.5) obezlere karşı önyargılı veya önyargıya eğilimlidir. Türkiye’de GAMS-27 OÖÖ nin kullanıldığı bir çalışmada yetişkinler arasında obezlere karşı önyargılı olma oranı %50.8, önyargıya eğilimli olma oranı %44.7 iken önyargısız olma oranı %4.5 olarak bulunmuştur (27). Çalışmada obezlere karşı önyargılı veya önyargıya eğilimli olma oranlarının genel yetişkin popülasyonda yapılan çalışmadan daha düşük bulunması; öğretmenlerin eğitim seviyesinin genel popülasyon ortalamasından daha yüksek olması ve/veya aldıkları mesleki eğitimin bir sonucu olabilir. Yine Türkiye’de yapılan çalışmalarda sağlık personeli arasında obezlere önyargılı olma oranı %14.5 (23), hemşirelik öğrencilerinde %11.9 (28), ebek öğrencilerinde ise %10.4 olarak bulunmuştur (29). Sağlık personelinde yapılan çalışmalarda tespit edilen obezite önyargı düzeyleri çalışmada öğretmenlerde tespit edilenden daha düşüktür. Çalışmada öğretmenlerin OÖÖ puan ortalaması 80.22 ± 11.37 olarak bulundu. OÖÖ puan ortalaması İspir’in beslenme ve diyet öğrencilerinde yaptığı çalışmada 76.9 ± 9.74 (30), Ormancı’nın 20-40 yaş kadınlar arasında yaptığı çalışmada 75.97 ± 11.99 (31), Kasar ve Akyol’un hemşirelik öğrencilerinde yaptığı bir çalışmada ise 75.47 ± 9.23 (28) olarak bulunmuştur. Çalışmalarda bulunan OÖÖ puan ortalamaları birbirine benzer, çalışmada tespit edilen öğretmenlerdeki puan ortalamasından ise daha düşüktür. Sağlık alanında eğitim almış olmak obezite önyargısına azaltıcı etki sağlıyor olabilir. Öğretmenler çocukların hayatında çok önemli bir role sahiptirler ve onların kişiliklerinin gelişiminde çok etkilidirler (22). Beden eğitimi branşında öğretmenlik eğitimi alan ve diğer öğretmenlik eğitimi alanların obezite önyargılarının karşılaştırılmasının amaçlandığı bir çalışmada her iki öğretmen adayı grupta güçlü örtük ve orta düzeyde obezite önyargısı tespit edilmiş ayrıca katılımcıların çoğunluğu tarafından

güçlü bir şekilde obez çocukların daha az sağlıklı, daha az bilinçli ve kendilerinden daha az memnun olduklarına dair inançlar, desteklediği belirtilmiştir (32). Beden eğitimi öğretmenleri ile matematik öğretmenlerinin fazla kiloya karşı tutumlarının değerlendirildiği bir çalışmada iki grup arasında örtük tutumlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, her iki gruptaki öğretmenlerin yaklaşık %80’inin örtük olumsuz tutumlar gösterdiği, %42’sinin ise güçlü örtük tutumlar sergilediği tespit edilmiştir (33).

Öğrencilerle günlük ilişkilerde samimi, sıcak, saygı içeren etkileşimler öğrencilerin okula adaptasyonuna yardımcı olmaktadır (33). Başka bir çalışmada da öğretmenlerin davranışlarının öğrencileri olumlu ya da olumsuz etkileyebildiği fakat öğretmenlerin bu davranışlarının etkilerinin tam farkında olmadıkları beyan edilmiştir (21). Ayrıca obezlere karşı takınılan önyargılı tavırların onların zayıflama çabalarını olumsuz etkilediği hatta ağırlıklarında artışa neden olabilecek davranışlar geliştirmelerine neden olabileceği bilinmektedir. Bu nedenle çalışmada ortaya konulan öğretmenlerin çoğunlukla obeziteye karşı önyargılı oldukları bulgusu endişe vericidir.

Öğretmenlerden kendisini önyargılı olarak tanımlayanların OÖÖ puan ortalaması 74.00 ± 8.12 , önyargısız olarak tanımlayanların OÖÖ puan ortalaması 80.35 ± 11.41 olarak bulundu. Öğretmenlerin kendilerine göre önyargı beyanlarına göre önyargılı olan ve olmayanların OÖÖ puan ortalamaları arasında fark bulunmadı. Ancak çalışmada kendini önyargılı olarak tanımlayan öğretmen sayısı çok azdı (4 kişi). Türkiye’de üniversite öğrencilerinde yapılan bir çalışmada kendilerini önyargılı olarak tanımlayanlarda OÖÖ puan ortalaması 72.5 ± 10.40 , önyargısız olarak tanımlayanlarda ise OÖÖ puan ortalaması 79.00 ± 11.20 olarak bulunmuştu ve bu üniversite öğrencilerinde obezite önyargısı olmadığını düşünenlerin OÖÖ puan ortalaması anlamlı bir şekilde daha yüksekti (34). Çalışma sonuçlarına göre öğretmenlerin hemen hemen tamamı kendilerini önyargısız olarak tanımlamaktayken, ölçekten elde edilen sonuçlara göre çoğu (%84.5) önyargılı veya önyargıya eğilimli idi. Bu sonuç öğretmenlerin kendilerinin farkında olmaksızın obeziteye karşı önyargı geliştirmiş olduklarını düşündürmektedir.

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile OÖÖ'den aldıkları puanları karşılaştırıldığında Cinsiyetlere göre baktığımızda erkek öğretmenlerin OÖÖ puan ortalaması (80.83±10.39), kadın öğretmenlerinkinden (79.66±12.23) biraz yüksek olmakla birlikte, aradaki fark anlamsızdır. Merdol (2019)' un Türkiye' de yetişkinlerde yaptığı çalışma ve Akgül (2018)'ün özel hastane personellerinde yaptığı çalışmalarda da çalışmaya benzer şekilde erkekler arasında OÖ durumu fark anlamsız olmakla birlikte yüksek bulunmuştur (27). Ancak Altun'un Türkiye'de üniversite öğrencilerinde yaptığı çalışmada ise bu çalışmalardan farklı olarak kadınlar arasında OÖ oranı erkeklerinkinden fazla bulunmuştur ancak bu çalışmada katılımcıların %78.8'ini kadınlar oluşturmaktaydı (34). Kadınların genellikle daha duygusal olmaları, empati yeteneklerinin daha gelişmiş olması (35), onların OÖ daha az geliştirmelerine sebep oluyor olabilir ayrıca çalışmalardaki farkın anlamlı anlamsız olmasında etkili olmuş olabilir.

45 yaş ve altı ile 45 yaş üstü öğretmenlerin OÖÖ puanlarının karşılaştırmasında da 45 yaş üstü öğretmenlerin OÖÖ puan ortalaması daha yüksek olmakla birlikte fark anlamlı değildir. Merdol'un Türkiye'de yetişkinlerde yaptığı çalışmada bizim çalışmamızdan farklı olarak genç yaşlarda OÖÖ puan ortalamaları daha yüksek çıkmış olsa da, aralarındaki fark anlamsızdır. (27). Hellbardt ve ark.' in diyetisyenlerle yaptığı çalışmada, diyetisyenlerin ilerleyen yaşlarda obezite önyargısının azaldığı gösterilmiştir (36). Bu çalışmada genç öğretmenlerin yaşlarının yakınlığı nedeniyle öğrencilerle daha kolay empati yapabilmelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmada evlilerin OÖÖ puan ortalaması (79.81±11.32), evli olmayanlarınkinden (85.00±10.62) düşüktür ancak bu fark anlamlı değildir. Akgül' ün özel hastane personelinde yaptığı çalışmada bu çalışmaya benzer şekilde evli olmayanların OÖÖ puan ortalaması evli olanlarınkinden yüksek bulunmuştur ancak fark anlamsızdır (23). Evli bireyler daha fazla ortak paylaşımlara sahip olduğu için diğer insanları daha kolay kabul ediyor olabilirler.

Öğretmenlerin kendilerinin kilolu olması ya da ailelerinde kilolu birey olması obezlere karşı önyargılarının daha az olabileceğini düşündürmekteydi ancak çalışmada her iki durumda öğretmenlerin OÖ puanlarını etkilemediği görüldü. Bu çalışmada olduğu gibi Merdol'un yetişkinlerde yaptığı çalışmada da ailelerinde kilolu birey varlığı duruma göre yetişkinlerin OÖÖ puan ortalamaları arasında fark yoktu (27).

Obez öğrencilerin ders durumlarının daha iyi olduğunu, arkadaşlık ilişkilerinde daha iyi olduğunu obez öğrencilerin kilolarından memnun olduğunu iddia eden öğretmenlerin OÖÖ puanı daha yüksekti. Obez

öğrencilerin derslerinin ve arkadaşlık ilişkilerinin daha kötü olabileceğini düşünmek obez öğrencilere karşı olumsuz bir önyargı belirtisi olabileceken, çalışmada öğretmenlerin bu iki konuda obez öğrencilere karşı olumlu bir önyargı içinde olduklarını göstermiştir. Türkiye'de yapılmış öğretmenlerin obezitenin eğitim öğretim sürecine yansımaları hakkındaki görüşlerinin araştırıldığı nitel bir çalışmada 17 katılımcı obesitenin akademik başarıyı olumsuz etkilediğini iddia ederken, 3 katılımcı etkisi olmadığını iddia etmiştir (37). Yine aynı çalışmada öğretmenler çoğunlukla obez öğrencilerin sosyal ilişkilerde çok iyi olmadığını, asosyal davranışları olduğu iddia etmişlerdir (37). Çalışmalar arası farklılıklar çalışmaların türlerinin farklılığından kaynaklanabileceği gibi, çalışma yapılan grupların farklılığından kaynaklanıyor olabilir. Bu çalışmada sadece ilkökul öğretmenlerinin görüşü alınmışken, nitel çalışmada ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenleri çalışmaya dahil edilmiştir. Öğretmenler daha erken yaşlardaki obez öğrencilerin ders başarı ve arkadaş ilişkilerini etkilemediğini düşünüyor olabilirler. Öğretmenlerin obez öğrencilerinin kilolarından memnun oldukları düşüncesi ve sağlıklı bir şey tükettiklerinde karışmayacaklarını beyan etmeleri obezitenin obezlerin kendi suçu olduğu düşüncesiyle uyumludur ve bu düşünce de zaten bir önyargı göstergesidir. Bu öğretmenlerin OÖÖ puan ortalamalarının daha yüksek olması beklenen bir durumdu.

Öğretmenlerin beslenme konusunda eğitim alma durumlarıyla OÖÖ puan ortalaması arasında bir fark bulunmadı. Bu durum beslenme ile ilgili eğitimlerde obezite önyargısı konusunun da gündeme getirilmesi gerektiği düşüncesini oluşturmuştur.

Öğretmenlerinin çoğunun beslenme konusunda eğitim almaya istekli olması, hemen hemen tamamının öğrencilerde yeterli dengeli beslenme konusunda sağlık profesyonelleriyle işbirliğine olumlu bakıyor olmaları öğretmenlerin çocukluk çağı obezitesiyle mücadelede iyi bir paydaş olabileceğini düşündürmüştür.

Sonuç olarak, İlköğretim öğretmenlerinin hemen hemen tamamı kendilerini obezlere karşı önyargısız olarak tanımlasa da OÖÖ ile öğretmenler değerlendirildiğinde, çoğunun obezlere karşı önyargılı ya da önyargıya eğilimli (%84.5) oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin çoğu beslenme konusunda herhangi bir eğitim almamıştı (%64.5), eğitim almamış olanların çoğu (%72.1) beslenme konusunda eğitim almak istiyordu ve hemen hemen tamamı (%93.5) öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenmesi konusunda sağlık profesyonelleriyle işbirliğine olumlu bakmaktaydı. Ayrıca öğretmenlerin hemen hemen tamamı (%99.5) öğrencilerin beslenme eğitimi almalarını istemekteydi. Öğretmenlerin öğrenciler üzerinde etkili olabilecekleri, onlar

için rol model olabilecekleri göz önünde bulundurularak çocukluk çağı obesitesiyle mücadelede öğretmenler önemli bir paydaş olabilirler. Öğretmenlere verilecek eğitimlerde öğrencilere nasıl yeterli ve dengeli beslenme alışkanlığını kazandırılacağına yanısıra obezite önyargısının ortadan kaldırılmasına yönelik vurgular da yapılmalıdır. Böylelikle hem çağımızın önemli bir sağlık sorunu olan obeziteyle mücadele hem de okul sağlığı adına olumlu adımlar atılabilir.

Çıkar Beyannamesi: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedirler. Araştırmacıların Katkı Oranı Beyan Özeti: Yazarlar makaleye eşit katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.

Teşekkür: Çalışmamıza katılan Kırşehir il merkezindeki ilkököl öğretmenlerine teşekkür ederiz.

Etik Onam: Araştırma için Erciyes Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 23.09.2020 tarih ve 2020/475 karar numarası ile etik izin alınmıştır, Kırşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğünden idari izin ve katılımcılardan onam alındı. Çalışma Helsinki Bildirgesi prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

KAYNAKLAR

1. WHO Discussion Paper: draft recommendations for the prevention and management of obesity over the life course, including potential targets. Geneva: World Health Organization; 2021 (<https://www.who.int/publications/m/item/who-discussion-paperdraft-recommendations-for-the-prevention-and-management-of-obesity-over-the-life-course-including-potential-targets>). Erişim Tarihi: 16.06.2022
2. Obesity and other hyperalimentation (E65–E68). International statistical classification of diseases and related health problems, 10th revision (ICD-10). Geneva: World Health Organization; 2016 (<https://icd.who.int/browse10/2016/en#/E65-E68>). Erişim Tarihi: 16.06.2022
3. Global Action Plan for the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases 2013–2020. Geneva: World Health Organization; 2013 (<https://apps.who.int/iris/handle/10665/94384>). Erişim Tarihi: 16.06.2022
4. Townsend N, Scriver A. Public Health Mini-Guides: Obesity. Angela Scriver. Obesity Prevalance and Trends. London: Churchill Livingstone Elsevier; 2014; 22-48.
5. Clinical Practice Guidelines For The Management Of Overweight And Obesity In Adults. Canberra: National Health and Medical Research Council; 2013.
6. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Türkiye'de Obezitenin Görülme Sıklığı, <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/obezite/turkiyede-obezitenin-gorulme-sikligi.html#:~:text=0%2D5%20ya%C5%9Fta%20fazla%20kilolu,%22%2C5%20olarak%20bulunmu%C5%9Ftur>. Erişim Tarihi: 07.08.2022.
7. WHO European Regional Obesity Report 2022 (in section 5. Public Awareness of Obesity as a Risk Factor) Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2022. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO, <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/353747/9789289057738-eng.pdf>. Erişim Tarihi: 15.06.2022
8. Wu YK, Berry DC. Impact Of Weight Stigma On Physiological And Psychological Health Outcomes For Overweight And Obese Adults: A Systematic Review. *J Adv Nurs*. 2018;74(5):1030–1042.
9. Puhl RM, Heuer CA. Weight Bias: A Review and Update. *Obesity*, 2009;17(5): 941–964.
10. Puhl RM, Suh Y. Health consequences of weight stigma: Implications for obesity prevention and treatment. *Curr Obes Rep*. 2015;4(2),182–90.
11. Spahlholz J, Baer N, König H-H, Riedel-Heller SG, Luck-Sikorski C. Obesity and discrimination-A systematic review and meta-analysis of observational studies. *Obes Rev*, 2016;17(1):43–55.
12. Mulherin K, Miller YD, Barlow FK, Diedrichs PC, Thompson R. weight stigma in maternity care: Women's experiences and care providers' attitudes. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 2013;13(19):1-13.
13. Global press release. In: World Obesity Day 2018: Press releases [website]. London: World Obesity Federation; 2019 (<https://www.worldobesity.org/resources/resource-library/world-obesity-day-2018-press-releases>). Erişim Tarihi: 15.06.2022
14. Weight bias and obesity stigma: considerations for the WHO European Region. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2017 (<https://apps.who.int/iris/handle/10665/353613>). Erişim Tarihi: 16.06.2022
15. Coltman-Patel T. Weight Stigma: Five Unspoken Truths. *The Conversation*. 11 October 2018. (<https://theconversation.com/weight-stigma-five-unspoken-truths-104074>). Erişim Tarihi: 15.06.2022
16. Beeryman DE, Dubale GM, Manchester DS, Mittelstaedt R. Dietetics students possess negative attitudes toward obesity similar to nondietetics students. *J Am Diet Assoc.*, 2006;106:1678–1682.
17. Cohen R, Shikora S. Fighting Weight Bias And Obesity Stigma: A Call For Action. *Obes Surg*, 2020;30(5):1623–1624.
18. Pantenburg B, Sikorski C, Lupp M, Schomerus G, König HH, Werner P et al. Medical students' attitudes towards overweight and obesity. *PLoS One*, 2012;7(11):e48113.
19. Poon MY, Tarrant M. Obesity: Attitudes of undergraduate student nurses and registered nurses. *J Clin Nurs.*, 2009;18(16):2355–2365.
20. Puhl RM, Brownell KD. Confronting and coping with weight stigma: an investigation of overweight and obese adults. *Obesity*, 2006;14(10):1802-1815.
21. Sürücü A, Ünal A. Öğrenci motivasyonunu artıran ve azaltan öğretmen davranışlarının incelenmesi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 2018; 8(14):253-295.
22. Başar M, Doğan MC, Şener N, Uzun Ö, Topal H. İlkokulda öğretmen öğrenci iletişimi ve sonuçları. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2018;4(1):1-17.
23. Akgül PG. Özel Bir Hastanede Çalışan personelin obezite önyargıları ve ortorektik davranışlarının değerlendirilmesi, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi Ankara, 2018.
24. Ercan A, Ok MA, Kızıltan G, Altun S. Gams-27 Obezite sağlık bilimleri öğrencileri için obezite önyargı ölçeğinin geliştirilmesi: önyargı ölçeği. *Uluslararası Hakemli Beslenme Araştırmaları Dergisi*, 2015;2(3):29-43.
25. Baysal A, Aksoy M, Besler HT, Bozkurt N, Keçecioglu S, Mercanlıgil SM. Beslenme durumunun saptanması. M. Tahir Hatipoğlu. *Diyet El Kitabı*, 8.baskı, Ankara, Hatiboğlu Yayınevi, 2014; 67-143.
26. Tabachnick BG, Fidell LS (2013). *Using Multivariate Statistics*, 2013; (6th ed.). Boston, MA.
27. Merdol DS. Yetişkin bireylerde obezite önyargısı ile yaşam kalitesi ve beslenme durumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

28. Kasar KS, Akyol A. Hemşirelik öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının obezite önyargı düzeyine etkisi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2019;16 (2):79-86.
29. Altınayak SÖ, Gür EY, Apay SE, Özkan H. Ebelik öğrencilerinin obez gebelere karşı önyargısı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2017;10(3):201-207.
30. İspir BE. Beslenme ve diyetetik eğitimi alan öğrencilerin obeziteye karşı önyargı, tutum ve davranışlarının belirlenmesi, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018.
31. Ormancı N. Gazimağusa İlçesinde İkamet Eden 20-40 Yaş arası kadınların obezite ile ilgili önyargılarının ve sağlıklı beslenme takıntılarının değerlendirilmesi, Doğu Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gazimağusa, 2017.
32. Lynagh M, Cliff K, Morgan PJ. Attitudes And Beliefs Of Non-specialist And Specialist Trainee Health And Physical Education Teachers Toward Obese Children: Evidence For "Anti-Fat" Bias. *Journal of School Health*, 2015;85(9):595-603.
33. Zee M, Koomen HMY. Similarities And Dissimilarities Between Teachers' And Students' Relationship Views In Upper Elementary School: The role of personal teacher and student attributes. *Journal of School Psychology*, 2017;64:43-60.
34. Altun S. Üniversite Öğrencilerinin obeziteye ilişkin önyargılarının belirlenmesi, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2015.
35. Goleman, D. (1996). *Duygusal Zeka; Neden IQ'dan daha önemlidir*, çev: Banu Seçkin Yüksel, Varlık Yayınları, 6. Baskı
36. Hellbardt M, Riedel-Heller SG, Sikorski C. Dietitians' attitudes towards obese patients. *Ernahrungs Umschau*, 2014;61(5),78-81.
37. Doğan, S, Uğurlu C, Çetinkaya M. (2015). Öğretmen görüşlerine göre obezitenin eğitim öğretim süreçlerine yansımaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*;14 (54).